

[Vejen.]

og saa underligt det lyder, har denne Mand sagt, at han gik fra Frihed til Frihed.

Den ærede Ordfører for det konservative Parti fremsatte til sidst nogle meget haarde Udtalelser, som det gør mig ondt at han vilde komme med. Han sagde, at det er Død og Stagnation, Kirkeministeren og Venstres Ordfører ønsker. Det er, synes jeg, Udtalelser, som er ubegrundede. Jeg forstaar ikke, at det ærede Medlem vil komme med saa haarde Udtalelser overfor Kirkeministeren og mig. Det, vi ønsker, er, at det kirkelige og kristelige Arbejde i Menigheden maa nyde Fremme. Det er det Arbejde, der giver Liv, og det er det Liv, vi ønsker skal pulsere kraftigst muligt, men det er ikke den politiske, ikke den kirkepolitiske Uro, vi ønsker fra vor Side, vi ønsker ikke politisk Spektakel eller kirkepolitisk Uro, i aandelig Henseende betyder det ingenting. Kirkepolitikken er eet, men Arbejdet ude i Menighederne er noget andet.

Jeg skal overfor den ærede Ordfører for det radikale Parti, som ønsker nedsat et Udvalg til Behandling af dette Lovforslag, sige, at vi fra Venstres Side, til Trods for, at vi modsætter os Lovforslagets Ophøjelse til Lov, ikke vil modsætte os, at det bliver behandlet i et Udvalg, idet vi forudsætter, at det bliver en ganske kort Udvælgelse — jeg gør udtrykkelig opmærksom paa, at vi betragter det som givet, at det bliver en ganske kort Udvælgelse.

Jeg vil til Slut udtale, at vel er Partiet Venstre, som jeg har den Ære at repræsentere, imod det foreliggende Lovforslags Ophøjelse til Lov, men hvis det bliver vedtaget i dette høje Ting, vil Venstre selvfølgelig gaa ind i Arbejdet i Udvalget og gøre sin Indsats ud fra de Synspunkter, som er Venstres.

Borghjerg: Den ærede sidste Taler nævnte min Omtale af det, jeg kaldte en underlig Selvmodsigelse i Venstres Holdning: paa den ene Side sværger Venstre til Liberalismen — det gælder særlig økonomiske og sociale Omraader —, paa den anden Side vil Venstre ikke gøre Alvor af Liberalismen paa et Omraade, hvor vi alle, synes jeg, burde være og ikke mindst vi Socialdemokrater er de mest erklærede Tilhængere af den videst gaaende Liberalisme, nemlig paa alle aandelige, religiøse Omraader. Den ærede sidste Taler, det ærede Medlem Hr. Vejen, nævnte dette, og jeg ventede en Imødegaaelse af, hvad jeg havde sagt, men den kom ikke, der var ingen Imøde-

gaelse af mine Bemærkninger i det ærede Medlems Tale.

Det ærede Medlem sagde ganske vist noget om, at Venstre jo havde arbejdet og kæmpet for Frihed indenfor Folketirken. Han henviste til Venstres Fortid. Jeg gjorde for saa vidt det samme i min Tale i Gaar, som jeg nævnte den kirkepolitiske Udvikling i Aarene efter 1849: Sognebaandsløsningsloven, Valgmenighedsloven, Loven om Brugen af Kirkerne. Men denne Udvikling, denne lige Linie standsede i Virkeligheden omkring ved Begyndelsen af 70erne i forrige Aarhundrede — det var for Resten paa det Tidspunkt, da det forenede Venstre blev dannet. Det andet var sket i en tidligere Tid, i en Slags Urtilid, Bondenvænnernes Dage, de Nationalliberales Dage.

Da Venstre danner sig politisk i Begyndelsen af 70erne i forrige Aarhundrede og sætter den kirkelige Friheds Program ogsaa paa sit politiske Program, ja, saa gøres der Forsøg i den Retning, men de fører ikke til stort. Vi fik Forfatningskampen, ganske vist, og det er en Undskyldning. Som jeg nævnte, indbragte Venstre en Række Forslag om Præstevalg, det var vel at mærke Præstevalg i Flugt med den Linie, jeg her har nævnt, det var Valg direkte af Menighederne, det var ikke gennem en lovordnet Menighedsraadsorganisation — der er der en principiel Forskel. Sidste Gang gjorde Venstre det i 1894 gennem Forslag af Bojsen og Rasmus Claussen, men saa hørte det op.

Fra omkring 1900—1901 med Aarhundredskiftet og Systemskiftet slog Venstre ind paa en helt anden Linie, den J. C. Christensenske, hvor man netop ikke vilde skille det borgerlige og det kirkelige, det verdslige og det religiøse; men hvor man netop kom ind paa en efter min Mening stærkere, endnu stærkere Sammenblanding deraf end tidligere, gennem de lovordnede Menighedsraad, og alt hvad dermed følger. Man gjorde det mere lokalt, ikke alene centralt — jeg nævnte det i Gaar —, men derfor bliver Sammenblandingen ikke mindre. Men Friheden, den aandelige, den religiøse Frihed, som det ærede Medlem Hr. Vejen talte om, den var glemt.

I alt Fald har vi nu haft en 60 Aar, fra omkring 1870 til nu, da vi snart er ved 1930, uden at det igennem disse 60 Aar er lykkedes at skabe virkelig Aandsfrihed, virkelig Ret til fuldt gennemført aandelig og religiøs Frihed indenfor Folketirken. Det er desværre en historisk Kendsgerning. Ja, naar man vil bilde sig selv og andre ind, at der findes Frihed,